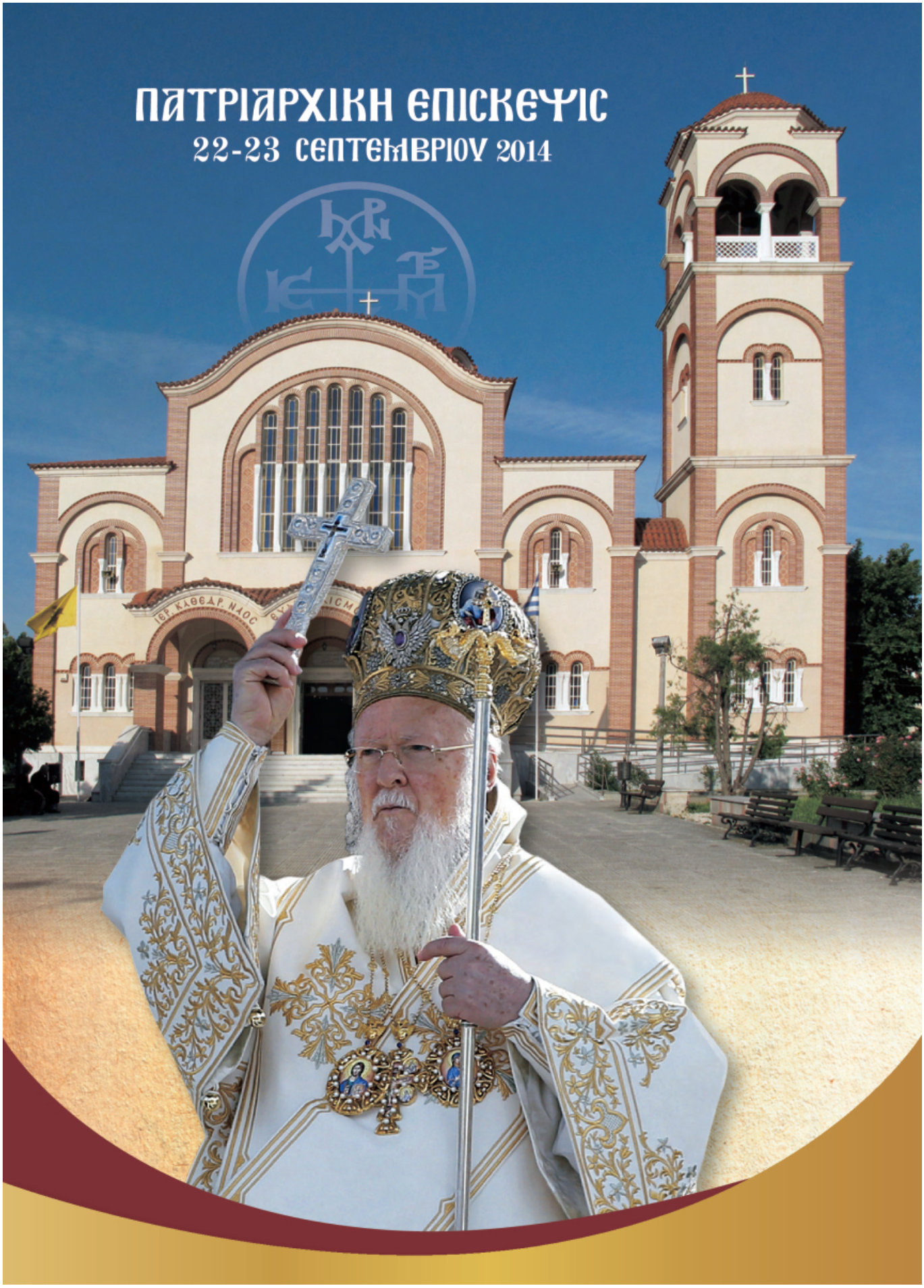

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
PORT PAYE
ΚΟΜΟΤΗΝΗ
Ap. Aδ.
ΕΛΛΑΣ-HELLAS
ΒΕΛΤΑ
Hellenic Post

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ
22-23 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2014

Ὁ Σεβασμιώτατος
Μητροπολίτης μας
ἐκπρόσωπος τῆς Α.Θ.Π.
τοῦ Οἰκουμενικοῦ
Πατριάρχου
κ.κ. Βαρθολομαίου
στὶς ἐπετειακὲς ἐκδηλώσεις
πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου
Ἀποστόλου Βαρνάβα,
ἱδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Κύπρου.
Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Βαρνάβα
στὴν Δασούπολη
τῆς Λευκωσίας.

Ἐγκαίνια τοῦ Ἐξωκκλησίου τοῦ Ὁσίου Πέτρου τοῦ Ἀθωνίτου στὴν περιοχὴ τῆς Κερασιᾶς.

Ὑποδοχὴ τῶν ἱερῶν Λειψάνων τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου στὴν κεντρικὴ πλατεία τοῦ χωρίου Σώστης.

Μέγας Ἑσπερινὸς τῆς ἑορτῆς τοῦ Γενεθλίου τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Εὐγενίου τοῦ Τραπεζουντίου στὸν ὁμώνυμο Ἱερὸ Ναὸ τῆς Ρωμανίας (Πετρωτά).

ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ – ΚΑΤΑΝΥΚΤΙΚΟΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΙ

Κατὰ τὴν περίοδο τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ὁμίλησαν στοὺς Κατανυκτικοὺς Ἑσπερινούς: Τὴν Α' Κυριακὴ ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. π. Βαρνάβας Γιάγκου, Ἱερατικὸς Προϊστάμενος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παναγίας Λαοδηγητρίας Θεσσαλονίκης, τὴν Β' Κυριακὴ ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. π. Ἐπιφάνιος Καραγεῶργος, Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, τὴν Γ' Κυριακὴ ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. π. Κωνσταντῖνος Σακαρίδης, Προϊστάμενος τῆς Ἱεραποστολικῆς Ἀδελφότητος Θεολόγων «Η ΖΩΗ», τὴν Δ' Κυριακὴ ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. π. Ἐφραὶμ Σιμωνοπετρίτης, καὶ τὴν Ε' Κυριακὴ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Παῦλος.

ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΔΙΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Τὴν 23η Μαΐου ὁ Μητροπολίτης ἐτέλεσε τὴν ἀπογευματινὴ Θεία Λειτουργία στὸν Ἱερὸ Καθεδρικὸ Ναὸ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκους ὑπὲρ τῶν διαγωνιζομένων μαθητῶν στὶς Πανελλήνιες καὶ Προαγωγικὲς ἐξετάσεις.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΕΣ ΝΕΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ

Τρεῖς νέοι ἐχειροτονήθηκαν Πρεσβύτεροι, προκειμένου νὰ καλύψουν τὰ ἐφημεριακὰ κενά.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΙΕΡΩΝ ΝΑΩΝ

Τὸ Σάββατο 14 Ἰουνίου ἐτελέσθη ἡ Ἀκολουθία τῶν Ἐγκαινίων τοῦ Ἱεροῦ Ἐξωκκλησίου τοῦ Ὁσίου Πέτρου τοῦ Ἀθωνίτου στὴν περιοχὴ τῆς Κερασιᾶς.

Τὸ Σάββατο 21 Ἰουνίου ἐτελέσθη ἡ Ἀκολουθία τῶν Ἐγκαινίων τοῦ Ἱεροῦ Παρεκκλησίου τῶν Ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μιχαὴλ τοῦ Μαυροειδοῦς τῶν Ἀδριανουπολιτῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Μαξίμου Παπικίου Ὄρους.

ὄνομα τοῦ νέου Μητροπολίτου Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς.

Τὴν Παρασκευὴν 22 Νοεμβρίου ἐτελέσθησαν τὰ θυρανοίξια τοῦ ἀνακαινισθέντος ἐξωκκλησίου τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ τοῦ Θεσβίτου καί τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου στὴ Ραγάδα. Στὶς ἐργασίες ἀνακαινίσεως συμμετεῖχε ἡ 29η Ταξιαρχία Πεζικοῦ τῆς πόλεώς μας.

Πνευματικὴ κίνησις 2014

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ

Ὁ Σεβασμιώτατος λειτούργησε στὸν Ἱερὸ Καθεδρικὸ Ναὸ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου μὲ τὴ συμμετοχὴ ἀντιπροσωπειῶν Μαθητῶν καὶ Καθηγητῶν τῆς Κομοτηνῆς, ἐτέλεσε δὲ ἐπιμνημόσυνη δέηση ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν Καθηγητῶν, Διδασκάλων καὶ Εὐεργετῶν τῆς Παιδείας, ἐνῶ τὸ ἀπόγευμα στὴν αἴθουσα τοῦ Βιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου ὁμίλησε ὁ Ἐλλογιμώτατος κ. Γεώργιος Τσιγάρας, Ἐπίκουρος Καθηγητὴς τοῦ ΔΠΘ.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

Τὴν Πέμπτη 13 Φεβρουαρίου 2014 ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ Γραφείου Ἐσωτερικῆς καὶ Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς, στὰ ὁποῖα παρέστησαν ὁ Σεβ. Κεντρώας Ἀφρικῆς κ. Νικηφόρος, ὁ ὁποῖος μετὰ τὸν Ἁγιασμὸ ἀνέπτυξε θέμα σχετικὸ μὲ τὴν Ἱεραποστολὴ στὴν Ἀφρική, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου κ. Παντελεήμων καὶ ὁ Ποιμενάρχης μας.

παρέμεινε γιὰ προσκύνηση στὸν Ἱερὸ Μητροπολιτικὸ Ναὸ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Κομοτηνῆς ἕως τὶς ἀρχὲς Νοεμβρίου.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΥΠΕΡ ΑΝΑΠΑΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ

Τὴν Κυριακὴ 21η Ὀκτωβρίου ὁ Μητροπολίτης γιὰ πρώτη φορὰ ἐτέλεσε στὸν Ἱερὸ Μητροπολιτικὸ Ναὸ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τὸ μνημόσυνο τοῦ ἐκ Κομοτηνῆς καταγομένου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσάνθου, τοῦ ἀπὸ Τραπεζοῦντος, στὸ ὁποῖο παρέστη σύσσωμος ὁ Σύλλογος Ποντίων καὶ Μικρασιατῶν, ἐνῶ τελέστηκε καὶ τρισάγιο στὴν ἔναντι τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ εὑρισκομένη προτομὴ τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου.

ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ

Τὴν 23η Ὀκτωβρίου, ἡμέρα μνήμης τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου, ὁ Μητροπολίτης ἐτέλεσε τὴν ἀρχαιοπρεπῆ Θεία Λειτουργία τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου στὸν Ἱερὸ Καθεδρικὸ Ναὸ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Ἡ Θεία Λειτουργία τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου ἐτελεῖτο κάθε μέρα ὡς καὶ τὴν Κυριακὴ 29 Δεκεμβρίου, Κυριακὴ μετὰ τὴ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ.

16

ΕΤΗΣΙΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

Μὲ τὴν συμπλήρωση ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τὴν ἐκδημία τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Μαρωνείας Δαμασκηνοῦ, ὁ Μητροπολίτης, γιὰ νὰ τιμήσει τὴν μνήμη τοῦ μεταστάντος πολιοῦ Ἱεράρχου, ἐτέλεσε, τὴν Κυριακὴ 3 Νοεμβρίου τὴ Θεία Λειτουργία καὶ τὸ Μνημόσυνο, στὸ ὁποῖο συμμετεῖχαν οἱ Σεβ. Μητροπολῖτες Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Εὐστάθιος, Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου κ. Παντελεήμων, Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος καὶ Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἄνθιμος.

ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΟΥ ΟΦΦΙΚΙΟΥ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΠΑΤΡΟΤΗΤΟΣ ΣΕ ΟΚΤΩ ΚΛΗΡΙΚΟΥΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

Τὴν 6η Νοεμβρίου ὁ Μητροπολίτης ἐτέλεσε τὴν Θεία Λειτουργία στὸν Ἱερὸ Καθεδρικὸ Ναὸ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας προεχείρισε ὀκτὼ Ἱερεῖς σὲ Πνευματικούς, στοὺς ὁποίους ἀνέθεσε τὴ διακονία τοῦ Μυστηρίου τῆς Μετανοίας καὶ τῆς Ἐξομολογήσεως.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 14ης Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκαν ἀπὸ τὴν ΔΕΘ-HELEXPO τὰ ἐγκαίνια τῆς 22ης Πανελλήνιας Ἐμπορικῆς Ἐκθέσεως, στὴν ὁποία ὁ Μητροπολίτης ἐτέλεσε τὸν ἁγιασμό, ἐνῶ παρέστησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου κ. Παντελεήμων, ὁ Ὑπουργὸς Μακεδονίας-Θράκης κ. Καράογλου καί ἄλλοι ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν, τῶν Συλλόγων καὶ Φορέων.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΕΣ ΝΕΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ

Κατὰ τὸ ἔτος 2013 δύο νέοι ἐχειροτονήθηκαν Διάκονοι καὶ τέσσαρες ἐπιπλέον Πρεσβύτεροι.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΚΑΙ ΘΥΡΑΝΟΙΞΙΑ ΙΕΡΩΝ ΝΑΩΝ

Τὸ Σάββατο 13 Ἰουλίου ἐτελέσθη ἡ Ἀκολουθία τῶν Ἐγκαινίων τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Ξυλαγανῆς, καὶ καθιερώθησαν τὰ πρῶτα ἀντιμήνσια μὲ τὸ

τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου πρὸς εὐλογίαν καὶ ἁγιασμὸν τῶν πιστῶν, ἐνῶ χοροστάτησε κατὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ.

ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ ΣΤΗΝ ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΥΠΟΛΗ

Στὴν ἀρχὴ τοῦ νέου Ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, τὸ ἑσπέρας τῆς 31ης Αὐγούστου, ὁ Μητροπολίτης ἐτέλεσε τὴν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στὰ ἐρείπια τοῦ Ναοῦ τῆς Μαξιμιανουπόλεως.

ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΞΥΛΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ

Τὴν 10η Σεπτεμβρίου ὁ Μητροπολίτης πλαισιούμενος ἀπὸ τὸν Ἱερὸ Κλῆρο, τοὺς τοπικοὺς ἄρχοντες καὶ πλῆθος λαοῦ ὑπεδέχθη τεμάχιο τοῦ Τιμίου Ξύλου ἐκ τῆς Ἁγίας Πόλεως Ἱερουσαλήμ, τὸ ὁποῖο παρέμεινε γιὰ προσκύνηση στὸν Ἱερὸ Καθεδρικὸ Ναὸ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Κομοτηνῆς μέχρι τὴν 23η τοῦ ἰδίου μηνός.

ΑΓΙΑΣΜΟΙ ΕΠΙ ΤΗ ΕΝΑΡΞΕΙ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Τὴν 11η Σεπτεμβρίου, ἡμέρα ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων, ὁ Μητροπολίτης ἐτέλεσε τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἁγιασμοῦ σὲ ὅλα τὰ Σχολεῖα τῆς Δευτεροβάθμιας Ἐκπαίδευσης τῆς πόλεως, ὁμιλήσας καταλλήλως στοὺς μαθητές.

ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΔΕΞΙΑΣ ΧΕΙΡΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ

Ὁ Μητροπολίτης προγραμμάτισε τὴν ἔλευση ἀποτμήματος τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νεκταρίου, ἐπισκόπου Πενταπόλεως, τοῦ ἐν Αἰγίνῃ. Ἡ ὑποδοχὴ τοῦ ἱεροῦ λειψάνου ἔγινε τὸ μεσημέρι τῆς 14ης Ὀκτωβρίου. Τὸ ἱερὸ λείψανο

Τεῦχος 2ο • Ἀπρίλιος - Ἰούνιος 2014

Ἐκκλησιαστικὲς εἰδήσεις

Ἐπιμέλεια: Διάκονος Νεκτάριος Δημητρόπουλος

Πνευματικὴ κίνησις 2013

ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ - ΚΑΤΑΝΥΚΤΙΚΟΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΙ

Κατὰ τὴν περίοδο τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς προσεκλήθησαν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως γιὰ νὰ μιλήσουν ἐπικαίρως στοὺς Κατανυκτικοὺς Ἑσπερινούς: Τὴν Β' Κυριακὴ ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. π. Παῦλος Ἰωσηφίδης, Ἱερατικὸς Προϊστάμενος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Ἀμπελοκήπων Θεσσαλονίκης, τὴν Γ' Κυριακὴ ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. π. Ἰωακεὶμ Μούκανος, Ἱεροκῆρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου, τὴν Δ' Κυριακὴ ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. π. Δαμασκηνὸς Κιαμέτης, Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ, καὶ τὴν Ε' Κυριακὴ ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. π. Σωφρόνιος Γκουτζίνης, Πρωτοσυγκελλεύων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου.

ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Τὴν 15η Μαΐου ὁ Μητροπολίτης ἐτέλεσε τὴν Θεία Λειτουργία στὸν Ἱερὸ Καθεδρικὸ Ναὸ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Κομοτηνῆς ὑπὲρ τῶν διαγωνιζομένων μαθητῶν στὶς Πανελλήνιες καὶ Προαγωγικὲς ἐξετάσεις.

ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

Στὸ πλαίσιο τῶν ἑορταστικῶν καὶ λατρευτικῶν ἐκδηλώσεων γιὰ τὴν ἐπέτειο τῶν Ἐλευθερίων τῆς πόλεως τὴν 13η καὶ 14η Μαΐου ὁ Μητροπολίτης προσεκάλεσε τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτες Διδυμοτείχου, Ὀρεστιάδος καὶ Σουφλίου κ. Δαμασκηνὸ καὶ Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου κ. Παντελεήμονα.

ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

Τὴν 18η Μαΐου μὲ ἀφορμὴ τὴν ἐπέτειο τῆς Γενοκτονίας τῶν Ἑλλήνων τοῦ Πόντου, ὁ Μητροπολίτης προσεκλήθη ἀπὸ τὸν Σύλλογο Ποντίων καὶ ὁμίλησε ἐπικαίρως. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐκδηλώσεως ἐτέλεσε τρισάγιο στὸν ἀνδριάντα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσάνθου τοῦ ἀπὸ Τραπεζοῦντος.

ΟΝΟΜΑΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ Α.Θ.Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Ὁ Μητροπολίτης μετέβη τὴν 11η Ἰουνίου στὴ Βασιλεύουσα, ὅπου παρέστη στὰ ὀνομαστήρια τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου.

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΛΑΤΟΥ ΣΤΟ ΝΕΟ ΣΙΔΗΡΟΧΩΡΙ

Τὴν 30η Αὐγούστου, μὲ τὴν εὐκαιρία τοπικοῦ ἑορτασμοῦ στὸ Νέο Σιδηροχώρι, ὅπου βρίσκεται ὁ Ναὸς τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου, ὁ Μητροπολίτης προσεκάλεσε τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Σερρῶν καὶ Νιγρίτης κ. Θεολόγο, ὁ ὁποῖος ἐκόμισε ἀπότμημα τῆς Τιμίας Κάρας

Ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀποτομῆς τῆς Τιμίας Κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου ἑορτάζεται στὶς 29 Αὐγούστου μὲ ἀπόλυτη νηστεία, καὶ ἀπὸ λάδι, σὲ ἀνάμνηση τοῦ «πορνικοῦ συμποσίου», στὴ διάρκεια τοῦ ὁποίου ζητήθηκε καὶ πραγματοποιήθηκε ὁ ἀποκεφαλισμὸς τοῦ ἁγίου. Ἀπὸ τὸ τιμώμενο γεγονός, ἀπὸ τὸν πυρετὸ μὲ τὸν ὁποῖο τιμωρεῖ ὁ ἅγιος κατὰ τὴν παράδοση ὅσους δὲν τιμοῦν τὴν ἑορτή του μὲ νηστεία καὶ ἀργία, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴ νηστεία προέρχονται πολλὰ ἀπὸ τὰ λαϊκὰ ὀνόματα τῆς ἑορτῆς, ὅπως γιὰ παράδειγμα τοῦ Κοψοκέφαλου (στὴν Καστοριά), τοῦ Νηστικοῦ (στὴ Λέσβο), τοῦ Ριγολόγου (στὴν Κρήτη), τοῦ Παροξυσμοῦ (στὴ Λήμνο). Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὶς γεωργικὲς ἀσχολίες καὶ τὶς σοδειὲς τῆς ἐποχῆς ἡ ἑορτὴ ὀνομάζεται, ἐπίσης, τοῦ Πετειναρά (στὶς Κυδωνίες), τοῦ Σπασοκάδ' (στὴ Γορτυνία), τοῦ Σταφυλᾶ (στο Σαμμακόβι) κ.λπ. Στὴν Κύπρο πίστευαν μάλιστα ὅτι ἡ κεφαλὴ τοῦ Προδρόμου ἦταν ὁρατὴ μέσα στὸν ἀνατέλλοντα ἥλιο.

Πολλὲς εἶναι οἱ πανηγύρεις τῆς ἡμέρας, μὲ λιτανείες καὶ παρακλήσεις στὰ παρεκκλήσια καὶ τὰ ξωκλήσια τοῦ ἁγίου, ὅπου συχνὰ μάλιστα ὑπάρχουν καὶ θεραπευτικὰ ἁγιάσματα. Σὲ πολλὲς περιοχὲς δὲν ἔπιαναν μαχαίρι καὶ δὲν ἔτρωγαν τρόφιμα ἢ καρποὺς μὲ μαῦρο χρῶμα, ὅπως μαῦρα σταφύλια, μαῦρα σύκα κ.λπ., σὲ ἀνάμνηση τοῦ ἀποκεφαλισμοῦ τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ αἵματός του ποὺ ἔρρευσε. Τὸν ἅγιο συνέδεε ὁ λαὸς μὲ τὸν πυρετό, συνηθέστατα μάλιστα μὲ τὰ ἐμπύρετα ρίγη τῆς ἐλονοσίας, καὶ τοῦ ἔταζαν λειτουργιές, λάδι καὶ κερὶ γιὰ νὰ τοὺς ἀπαλλάξει. Μαρτυροῦνται ἀκόμη καὶ θυσίες πετεινῶν καὶ κατσικιῶν ἀπὸ τάμα, παρὰ τὴν αὐστηρὴ νηστεία τῆς ἡμέρας. Τὸ κεφάλι μάλιστα τοῦ θυσιασθέντος πετεινοῦ στὸ Ἀδραμύττι τὸ κρέμαγαν σὲ μία συκιά, ἐνῶ τὸ ἴδιο τὸ ζῶο τὸ ἄφηναν σφαγμένο στὸ ξωκλήσι τοῦ ἁγίου, γιὰ νὰ τὸ βρεῖ καὶ νὰ τὸ φάει ὅποιος εἶχε οἰκονομικὴ ἀνάγκη καὶ στεροῦνταν τροφῆς.

Στὴν Κορώνη μετροῦσαν μὲ κλωστὴ τὸ μῆκος τοῦ τέμπλου τοῦ ναοῦ ποὺ ἦταν ἀφιερωμένος στὸν ἅγιο, καὶ κατόπιν τύλιγαν τὴν κλωστὴ αὐτὴ γύρω ἀπὸ τὴ μέση τους καὶ κοιμόντουσαν μερικὰ βράδια. Στὴ συνέχεια τὴ χρησιμοποιοῦσαν ὡς φυτίλι γιὰ τὴν κατασκευὴ κεριῶν, τὰ ὁποῖα ἄναβαν πιστεύοντας ὅτι μαζί τους καίγονταν καὶ ὅλες οἱ ἀσθένειες. Στὴν Ἀπολλωνιάδα τῆς Προύσας ἄναβαν καὶ ἐθιμικὲς πυρές, τὶς ὁποῖες καὶ ὑπερπηδοῦσαν εὐχόμενοι καλοχρονιὰ καὶ ὑγεία. Τὰ σκόρδα ποὺ ἔψηναν στὴ φωτιὰ αὐτὴ πίστευαν ὅτι θεράπευαν τὶς παρανυχίδες, οἱ ὁποῖες μὲ τὶς μολύνσεις τους ἀπειλοῦσαν συχνὰ τὴν ὑγεία. Στὴν Κάρπαθο παρασκεύαζαν κουλούρια, καὶ ἀφοῦ τὰ εὐλογοῦσε ὁ ἱερέας τὰ πρόσφεραν στὰ μικρὰ παιδιά, ὥστε νὰ διατηρηθεῖ ἡ ὑγεία τους.

Τὰ ἔθιμα αὐτά, μὲ τὴν παγανιστικὴ συχνὰ προέλευσή τους καὶ τὴν χριστιανικὴ μεταστοιχείωσή τους, δείχνουν ποιὰ εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ γιὰ τὸν Ἅγιο Ἰωάννη τὸν Πρόδρομο."Εναν ἅγιο ποὺ ὁ λαός μας σέβεται καὶ τιμᾶ ἰδιαιτέρως, ἀφιερώνοντάς του ἐνοριακοὺς ναούς, μονές, ξωκλήσια καὶ παρεκκλήσια, ἀλλὰ καὶ προβαίνοντας σὲ συχνὴ καὶ συστηματικὴ ὀνοματοδοσία ἀπὸ τὸ ὀνομά του, καθὼς δείχνει καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἑορταζόντων σὲ κάθε ἑορτή του.

τεκνογονίας καὶ τῆς γονιμότητας, ἔριχναν θαλασσινὸ νερὸ στὸ κεφάλι μὲ κανάτες εὐχόμενοι: «Νὰ ζήσετε καὶ νὰ σᾶς δώσει ὁ Θεὸς παιδιά». Οἱ γονιμικοί, καὶ μάλιστα οἱ ἀνθρωπογονιμικοί, σκοποὶ τῆς τελετουργίας εἶναι ὁλοφάνεροι, καθὼς ἐπιδιώκεται νὰ μεταδοθεῖ τελετουργικὰ στοὺς νεόνυμφους ἡ καθαρτήρια καὶ ζωαρχικὴ δύναμη τῆς θάλασσας, μὲ σκοπὸ νὰ διευκολυνθεῖ μαγικὰ καὶ συμβολικὰ ἡ τεκνογονία, ἡ ἀπαραίτητη κατάληξη ποὺ συμπλήρωνε, βιολογικὰ καὶ κοινωνικά, κάθε γάμο.

Ξεχωριστὴ θέση στὶς ἑορτὲς τοῦ καλοκαιριοῦ κατέχει καὶ ἡ ἑορτὴ τοῦ Γενεσίου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου στὶς 24 Ἰουνίου. Πρόκειται γιὰ ἑορτή, ἡ ὁποία συνδέεται μὲ πολλὰ ἔθιμα σὲ ὁλόκληρη τὴν Ἑλλάδα. Κύριο χαρακτηριστικὸ τῆς ἑορτῆς αὐτῆς εἶναι τὸ ἔθιμο μὲ τὶς πυρὲς ποὺ ἀνάβονται τελετουργικὰ τὴν παραμονή, στὶς ὁποῖες συνήθως καίονται καὶ τὰ στεφάνια τῆς πρωτομαγιάς. Οἱ φωτιὲς αὐτὲς λέγονται φανοί ἢ κάψαλα, γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἡμέρα τῆς γιορτῆς λέγεται τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ «Φανιστῆ» ἢ τοῦ «Φωταρᾶ» κ.λ.π. Ἄλλες λαϊκὲς λατρευτικὲς ἐπωνυμίες τοῦ ἁγίου εἶναι «Ἅη Γιαννιοῦ τοῦ Λιοτροπιοῦ» ἢ «Ριζικάρη» ἢ «Λαμπαδιάρη» ἢ «Κληδόνου». Οἱ φωτιὲς ἀνάβονται σὲ σταυροδρόμια κατὰ γειτονιές, παλαιότερα μὲ ἀνταγωνιστικὴ διάθεση, ποιὰ γειτονιὰ θὰ ἀνάψει μεγαλύτερη φωτιὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη. Παιδιὰ καὶ μεγάλοι ἀνάβουν φωτιές, πηδοῦν τρεῖς φορὲς πάνω ἀπὸ τὶς φλόγες, κάνοντας εὐχὲς γιὰ καλὴ ὑγεία καὶ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ κάθε κακό. Τὸ ἔθιμο, διαβατήριο καὶ καθαρτήριο στὴν οὐσία του, προβάλλει τὴ διάσταση τῆς τελετουργικῆς ἐθιμικῆς καθάρσεως μέσω τῆς καθαρτήριας δύναμης τῆς φωτιᾶς. Τὴν παραμονή, τοῦ Ἅη Γιάννη τοῦ Λιοτροπιοῦ σὲ ὅλη σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα ἀνάβουν φωτιές, γύρω ἀπὸ τὶς ὁποῖες χορεύουν, τραγουδοῦν καὶ ὑπερπηδοῦν, μὲ σκοπὸ κυρίως τὴ σωματικὴ ὑγεία. Οἱ πυρὲς τῶν ἡμερῶν αὐτῶν ἦταν ἕνα ἔθιμο διαδεδομένο σὲ ὅλους σχεδὸν τοὺς εὐρωπαϊκοὺς καὶ τοὺς βαλκανικοὺς λαούς.

Μὲ τὸν Ἰούνιο, ὅμως, συμπίπτει ἡ ἀκμὴ τοῦ καλοκαιριοῦ, οἱ θερινὲς τροπὲς τοῦ ἡλίου, ποὺ θεωρούνταν σημαντικὴ καὶ ὁρισμένες φορὲς ἐπικίνδυνη καμπὴ τοῦ χρόνου. Ὅσα ἀρχαῖα ἔθιμα ἀνάγονται στὶς θερινές τροπὲς τοῦ ἡλίου συνδέθηκαν μὲ τὸ Γενέσιο Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, καὶ ἔτσι στὴ λαϊκὴ ἐθιμολογία τῆς ἑορτῆς διατηρήθηκαν ὁρισμένες συνήθειες τοῦ ἀρχαίου κόσμου σχετικὲς μὲ τὸ θερινὸ ἡλιοτρόπιο. Τὸ δρώμενο τοῦ Κλήδονα ἀποτελεῖ μιὰ ἰδιαίτερη ἐθιμικὴ ἐκδήλωση, γιὰ τὴν ὁποία ἀντλοῦμε πληροφορίες ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες συγγραφεῖς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς βυζαντινοὺς Μιχαὴλ Ψελλὸ (11ος αἰ.), Θεόδ. Βαλσαμῶνα, Ἰω. Ζωναρᾶ (12ος αἰ.) καὶ Ἰωσὴφ Βρυέννιο (15ος αἰ.). Ἡ λέξη «κλήδονας» προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ λέξη κληδών, ποὺ σημαίνει τὸν μαντικὸ ψίθυρο, τὴν προφητικὴ ρήση καὶ γι' αὐτὸ κατ' ἐπέκταση σημαίνει τὸν οἰωνό, τὸ προμήνυμα, τὴ φήμη, τὸ μάντεμα.

Τὸ δρώμενο μάλιστα μαζὶ μὲ ἄλλα ἔθιμα ποὺ ἀνάγονται στὶς θερινὲς τροπὲς τοῦ ἡλίου συνδέθηκε μὲ τὴν ἑορτὴ τοῦ Γενεσίου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, τοῦ μεγαλύτερου προφήτη ποὺ προμήνυσε τὴν ἔλευση τοῦ Χριστοῦ, παρόλο ποὺ ἡ Ἐκκλησία ἐπιχείρησε ἀρχικὰ νὰ τὸ καταδικάσει καὶ νὰ τὸ καταργήσει, παρομοιάζοντάς το μὲ παγανιστικὴ τελετή. Ἡ πολεμικὴ ποὺ ἀσκήθηκε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία γιὰ τὴν ἐξάλειψη τοῦ ἐθίμου ἐκφράζεται μὲ τὴ σχετικὴ ἀπαγόρευση τῆς ἐν Τρούλλῳ Ἕκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου (680 μ.Χ.): «*τὰς ἐν ταῖς νουμηνίαις ὑπό τινων πρὸ τῶν οἰκείων ἐργαστηρίων ἢ οἴκων ἀναπτομένας πυράς, ἃς καὶ ὑπεράλλεσθαί τινες κατά τι ἔθος ἀρχαῖον ἐπιχειροῦσιν, ἀπὸ τοῦ παρόντος καταργηθῆναι προστάσσομεν. Ὅστις οὖν τοιοῦτό τι πράξει ἀφοριζέσθω*».

Μανώλης Γ. Βαρβούνης
Καθηγητὴς τοῦ Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

τοῦ γαμπροῦ, ἂν δὲν ἔχει ἀκόμη περάσει χρόνος ἀπὸ τὴν ημέρα τοῦ γάμου, μὲ τὴν πεποίθηση ὅτι ἔτσι θὰ στεριώσει τὸ νέο ζευγάρι, θὰ εἶναι ὑγιὲς καὶ εὐτυχισμένο, ἀλλὰ καὶ θὰ εὐοδωθοῦν ὅλες οἱ ἐπαγγελματικὲς προσπάθειες τῆς νέας οἰκογένειας.

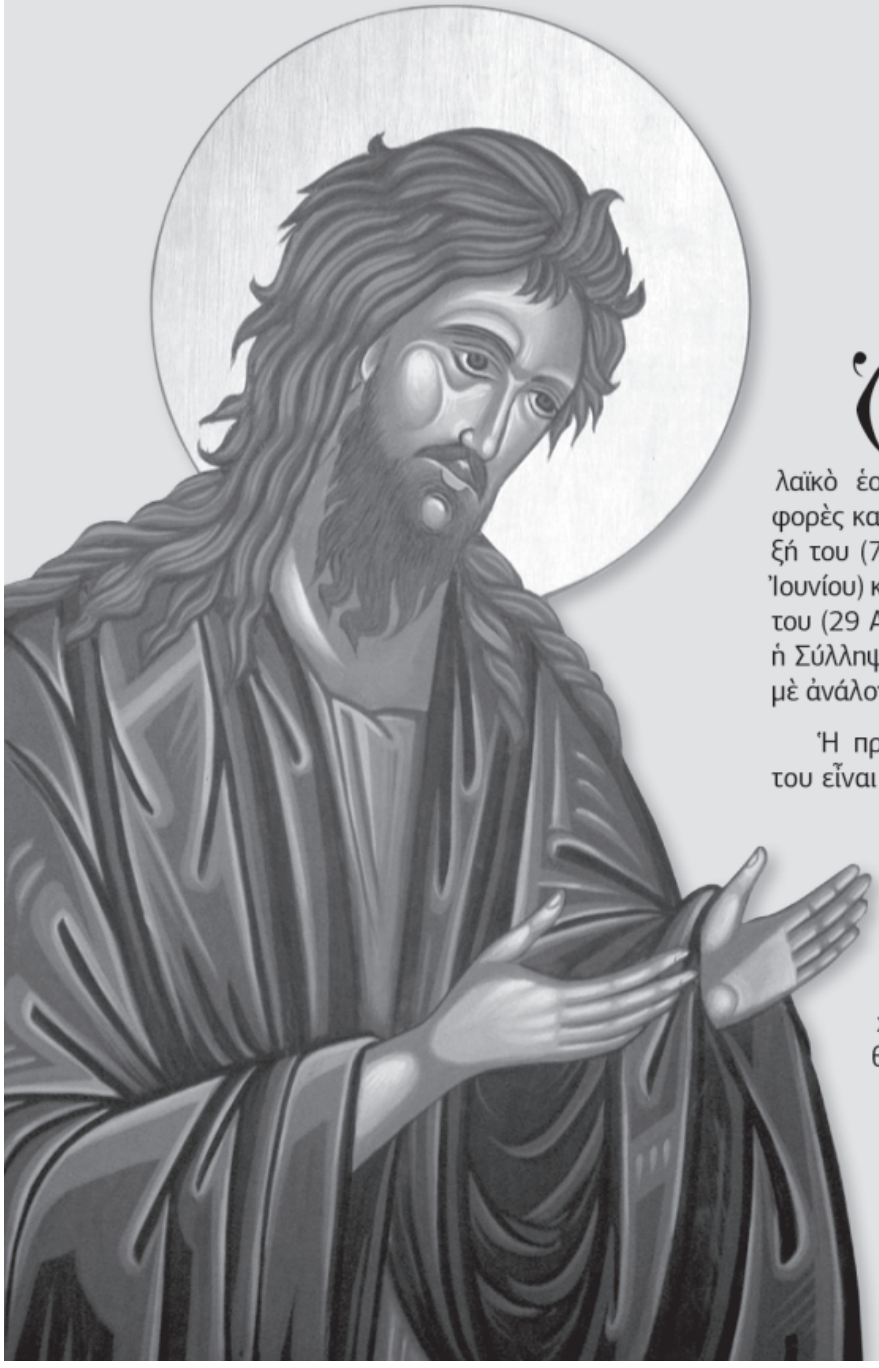
Τὸ νερὸ σὲ κάθε μορφὴ καὶ ἐφαρμογή του κυριαρχεῖ στὶς λαϊκὲς τελετουργίες τῆς ἡμέρας, καὶ μάλιστα στὴν Ἀνατολικὴ Θράκη καὶ τὴν Ἀνατολικὴ Ρωμυλία, περιοχὲς γεωργικὲς καὶ μὲ ἐπάρκεια –ἢ ἀκόμη καὶ ἀφθονία– ὑδάτων. Στὸ Σιναπλὶ τῆς Βόρειας Θράκης, γιὰ παράδειγμα, οἱ νέοι τοῦ χωριοῦ πήγαιναν μὲ τὸν ιερέα σὲ μία βρύση ἔξω ἀπὸ τὸν οἰκισμό, ὅπου ἕνας νέος μεταμφιεζόταν σὲ ἱερέα καὶ οἱ ὑπόλοιποι τὸν ἔλουζαν στὸ νερὸ τῆς βρύσης, γιὰ «ντὴ γειὰ καὶ τὸ μπερεκέτ'». Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴ στὸ χωριό, ὁ κανονικὸς ἱερέας παρέθετε πανηγυρικὸ γεῦμα στὸ σπίτι του, ὅπου γλεντοῦσαν ὅλοι οἱ συμμετέχοντες στὸ ἔθιμο. Στὴν Σκόπελο τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης πάλι οἱ νέοι τοῦ χωριοῦ ἔλουζαν τελετουργικὰ ὄχι μόνο τὸν ἱερέα, ἀλλὰ καὶ τὶς ὑπόλοιπες ἀρχές τοῦ τόπου. Στὴν περίπτωση αὐτὴ ἔχουμε ἀνανέωση, καὶ μάλιστα μέσω ἀντιπροσώπου τοῦ κυριότερου ἐκφραστῆ τῆς ὑπερφυσικῆς ἐξουσίας στὸ χωριό, τοῦ παπᾶ, ὁ ὁποῖος ὅμως ἀποτελεῖ τελετουργικὸ καὶ συμβολικὸ ἰσοδύναμο τοῦ πρωτοτύπου, καθὼς φέρει τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ τοῦ ἀξιώματός του, τὸ ράσο.

Ἡ ἀνανέωση ἐπιτυγχάνεται μὲ τὸ τελετουργικὸ βάπτισμα στὸ παντοδύναμο νερὸ μιᾶς τρεχούμενης πηγῆς, ἄρα μὲ τὴν οἰκείωση τῆς δύναμης ποὺ ἐμπεριέχεται στὰ πνεύματα ποὺ φυλάγουν καὶ τροφοδοτοῦν ὑπερφυσικὰ τὴν πηγὴ αὐτή. Καὶ ἡ τελετουργικὴ αὐτὴ ἀνανέωση δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ὁδηγεῖ στὴν ἐπίτευξη τῶν σπουδαιοτέρων εὐετηρικῶν αἰτημάτων τῆς ἀγροτοκτηνοτροφικῆς κοινότητας, δηλαδὴ τῆς ὑγιείας καὶ τῆς καλῆς σοδειᾶς, διὰ τῶν ὁποίων ἐξασφαλίζεται ἡ ἐπιβίωση τόσο σὲ προσωπικὸ καὶ οἰκογενειακὸ ὅσο καὶ συλλογικὸ-κοινοτικὸ ἐπίπεδο. Ἐξάλλου, ἡ τελετουργικὴ ὑπόσταση τῆς πράξης καταδεικνύεται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι σὲ ὁρισμένες περιπτώσεις βρέχουν συμβολικὰ μόνο τὸ κεφάλι τοῦ ἱερέα ἢ τῶν προυχόντων τοῦ χωριοῦ, ὄχι ὅλο τὸ σῶμα τους. Καὶ πάλι τὸ πανίσχυρο τρεχούμενο καὶ ἁγιασμένο νερὸ μεταδίδει τελετουργικά, μὲ τὴν μετάληψη ἢ τὴν ἐπαφή του μὲ τὸ ἀνθρώπινο σῶμα, τὶς δυνάμεις του στὸν ἄνθρωπο, μὲ σκοπὸ τὴν ἐξασφάλιση γονιμότητας καὶ εὐετηρίας, στὴν διαβατήρια στιγμὴ τῶν Θεοφανείων. Ἰδιαίτερη διάδοση εἶχε τὸ ἔθιμο αὐτὸ στὴν Σκόπελο καὶ στὴν Πέτρα τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης. Ἐδῶ ἡ δύναμη τοῦ νεροῦ ἐνισχύεται τελετουργικὰ καὶ ἀπὸ τὴ χρήση πράσινων κλαδιῶν, ποὺ βεβαίως θυμίζει τὶς ἀνάλογες ἐκκλησιαστικὲς τελετουργικὲς πρακτικές, κατὰ τὴν τέλεση τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἁγιασμοῦ, καὶ τὸν περιραντισμὸ μὲ αὐτὸν τῶν πιστῶν. Συχνὰ μάλιστα ἔχουμε βρέξιμο ὁλόκληρου τοῦ σώματος, ἐνῶ ἰδιαίτερη σημασία δίνεται στοὺς νιόπαντρους, ποὺ ἔχουν μεγαλύτερη ἀνάγκη γιὰ τελετουργικὴ γονιμικὴ ἐνίσχυση.

Ὁ Δ. Σ. Λουκᾶτος πάλι ἀναφέρει ὅτι στὶς παραλιακὲς περιοχὲς τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης μετὰ τὴ Θεία Λειτουργία τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου (7 Ιανουαρίου) ἔπαιρναν τοὺς νιόπαντρους τῆς χρονιᾶς μὲ μουσικὰ ὄργανα, τοὺς ὁδηγοῦσαν στὸ γιαλὸ καὶ τοὺς ἔσπρωχναν τελετουργικά, γιὰ νὰ βραχοῦν στὴ θάλασσα. Ἰδιαιτέρως δὲ στὶς γυναῖκες, ποὺ σχετίζονταν ἀμεσότερα μὲ τὸ αἴτημα τῆς

Τεῦχος 2ο • Ἀπρίλιος - Ἰούνιος 2014

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος στὴν ἑλληνικὴ λαϊκὴ θρησκευτικότητα

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἀποτελεῖ μία ἐξαιρετικὰ τιμώμενη μορφὴ στὸ ἑλληνικὸ λαϊκὸ ἑορτολόγιο, καθὼς ἑορτάζεται τρεῖς φορὲς κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ἔτους: στὴ Σύναξή του (7 Ἰανουαρίου), στὸ Γενέσιόν του (24 Ἰουνίου) καὶ στὴν Ἀποτομὴ τῆς Τιμίας Κεφαλῆς του (29 Αὐγούστου). Ἄλλες ἑορτές του, ὅπως ἡ Σύλληψη (23 Σεπτεμβρίου), δὲν σχετίζονται μὲ ἀνάλογα λαϊκὰ ἔθιμα.

Ἡ πρώτη στὸ λαϊκὸ ἑορτολόγιο ἑορτή του εἶναι αὐτὴ τῆς Συνάξεώς του, ποὺ ἔρχεται ἀμέσως μετὰ τὰ Θεοφάνεια καὶ συνεχίζει οὐσιαστικὰ τὸν ἁγιαστικὸ τοῦ νεροῦ χαρακτήρα. Στὴν κατηγορία τῶν λαϊκῶν λατρευτικῶν τελετουργιῶν τῆς ἡμέρας αὐτῆς μποροῦν νὰ ἐνταχθοῦν τὰ «βρεξούδια», ποὺ συνηθίζονται σὲ πολλὰ χωριὰ καὶ οἰκισμοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης. Στὴ διάρκεια αὐτῆς τῆς τελετουργίας ὁ κουμπάρος βρέχει μὲ τὸ νερὸ μιᾶς βρύσης ἢ μιᾶς πηγῆς τὸ κεφάλι

Ὑποστηρίζεται ὅτι ὁ ἑλληνοκεντρισμὸς παραμόρφωσε καὶ περιόρισε τὰ ἐπιτεύγματα τῶν ἄλλων πολιτισμῶν καὶ θεωρεῖται ἀτύχημα τὸ ὅτι ἡ ἔνδοξη κληρονομία τοῦ κλασσικοῦ κόσμου κατόρθωσε νὰ ἐπιβιώσει τῶν κατακτητῶν τῆς Ἑλλάδας. Εἶναι, λοιπόν, ἀρνητικὴ ἐξέλιξη, γιὰ τοὺς ὀπαδοὺς τῆς πολυπολιτισμικότητας, τὸ ὅτι ἡ Ρωμαϊκὴ καὶ Ὀθωμανικὴ κατάκτηση τῆς Ἑλλάδας δὲν στάθηκαν ἱκανὲς νὰ ἐμποδίσουν τοὺς μεταγενέστερους θριάμβους τοῦ κλασσικισμοῦ καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸ ποὺ ἐξακολουθεῖ ἀμείωτος νὰ συνοδεύει τὰ ἑλληνικὰ ἐπιτεύγματα. Γιὰ τοὺς θιασῶτες τοῦ πολυπολιτισμικοῦ καὶ τοὺς ἀρνητὲς τοῦ κλασσικισμοῦ ἡ καλλιέργεια τοῦ πολυγλωσσικοῦ, τοῦ διαπολιτισμικοῦ, αὐτοῦ πού, κατὰ τὴ γνώμη τους, βοηθᾶ στὴν πνευματικὴ ἀλληλοκατανόηση καὶ προάγει τὴν παγκόσμια συνεργασία, δὲν εἶναι ὅ,τι μπορεῖ σήμερα νὰ πετύχει ἡ ψυχρότητα αὐτοῦ ποὺ ὀνομάζουμε «κλασσικό».

Ἡ συζήτηση αὐτὴ ἀναζωπυρώθηκε πρόσφατα μὲ τὸν θάνατο τοῦ συγγραφέα τῆς «Μαύρης Ἀθηνᾶς» Martin Bernal. Στὸ τρίτομο αὐτὸ ἔργο, ποὺ εἶναι ἀποτέλεσμα λογιοσύνης, πλὴν ἄκρως ἀμφιλεγόμενο, ὁ Martin Bernal ἐπιχειρηματολογεῖ σὲ ἕνα εὐρύτατο φάσμα ὑποστηρίζοντας ὅτι οἱ ἀπαρχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ βρίσκονται στὴν ἀρχαία Αἴγυπτο καὶ στὴν ἀρχαία Φοινίκη. Οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Φοίνικες ἐποίκισαν, κατὰ τὸν Bernal, στὴν προϊστορικὴ Ἑλλάδα. Ἔτσι, ὁ κλασσικὸς πολιτισμὸς περιγράφεται ὡς ὑβριδικὸ ἀποτέλεσμα τῆς συνάντησης ἀρχαίων πολιτισμῶν καὶ παραδόσεων παρὰ ὡς αὐτοδύναμο σύνολο μιᾶς συμπαγοῦς καὶ ἀδιάσπαστης πολιτισμικῆς συνέχειας. Μάλιστα, ἡ σχετικοποίηση τοῦ κλασσικοῦ κόσμου καὶ ἡ ὑποταγή του σὲ πολυπολιτισμικὰ πλαίσια ἀκολουθεῖται ἀπὸ τὸν εὐρωπαϊκὸ πολιτισμό, ποὺ θεωρεῖται ἕνα φαντασιακὸ ἀποτέλεσμα, κατάλληλο, γιὰ νὰ στηρίζει καὶ νὰ ἐξυπηρετεῖ τοὺς Εὐρωπαίους καὶ τὶς ἐπιδιώξεις τους.

Δὲν μᾶς εἶναι γνωστὸ τὸ τὶ στηρίζει καὶ τρέφει τὴν προσπάθεια γιὰ ἀποδόμηση τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ τῆς κρατούσας ἰδεολογίας. Ἡ προσπάθεια ἀποδόμησης φαίνεται ἐπίμονη, διαρκὴς καὶ ἐκτεταμένη καί, βέβαια, δὲν μποροῦμε νὰ καταφύγουμε σὲ θεωρίες συνωμοσίας. Οἱ πολιτικὲς σκοπιμότητες ποὺ ἐνδέχεται νὰ ὑποκρύπτονται δὲν μᾶς φαίνεται νὰ ἀποτελοῦν ἐπαρκὴ ἐξήγηση. Ὡστόσο, ἡ ἑλληνικὴ ἱστορία καὶ ἡ ἑλληνικὴ ταυτότητα ἀποτελοῦν πολιτισμικὲς ἀξίες. Ἡ ἀμφισβήτησή τους δὲν ἀφορᾶ μόνο τοὺς Ἕλληνες, ἀλλὰ ἐνδέχεται νὰ ἔχει κόστος ποὺ ἀφορᾶ ὁλόκληρη τὴν οἰκουμένη. Θὰ τολμούσαμε νὰ ποῦμε ὅτι αὐτὰ ποὺ ἀμφισβητοῦνται ἀποτελοῦν προϊόντα μιᾶς παγκόσμιας ἱστορικῆς καὶ πολιτισμικῆς πρωτοπορίας καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀμφισβητηθοῦν στὸ πλαίσιο μιᾶς συγκυρίας καὶ ἑνὸς συρμοῦ.

Δὲν ἔχουμε νὰ προτείνουμε λύσεις, παρὰ μία εὐχή: Εἶναι ἀνάγκη ἀπόλυτη καὶ κατεπείγουσα νὰ ἀναλάβει ἡ ἑλληνικὴ διανόηση καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἐπιστήμη τὴν ἀπόκρουση τῶν ἐθνοαποδομητικῶν καὶ ἐθνομηδενιστικῶν τάσεων. Πρέπει νὰ ληφθεῖ δράση, νὰ δημιουργηθοῦν συνθετικὰ ἐπιστημονικὰ ἔργα καὶ νὰ κινητοποιηθοῦν τὰ ἑλληνικὰ πανεπιστήμια. Γνωρίζουμε πόσο δύσκολες εἶναι τέτοιες δράσεις. Ὡστόσο, πρόκειται γιὰ ἀγώνα ποὺ, ἂν χαθεῖ στὸ ἐπίπεδο τῆς διάνοιας καὶ τοῦ φρονήματος, ὅλα θὰ ἔχουν χαθεῖ.

φορᾶς τοῦ θρησκεύματος στὶς ταυτότητες τῶν Ἑλλήνων. Ἡ ἀμφισβήτηση συνεχίσθηκε μὲ τὸ περιβόητο βιβλίο τῆς Ἱστορίας τῆς ΣΤ΄ τάξης τῶν Δημοτικῶν Σχολείων. Ἀμφισβητήθηκαν στὴ συνέχεια συμβολικοὶ μύθοι ποὺ ἐνισχύουν ποιητικὰ τὴν ταυτότητά μας, ὅπως ἡ ἱστορικὴ πραγματικότητα τοῦ Κρυφοῦ Σχολείου καὶ ἀμέσως μετὰ ἡ ἀλήθεια τοῦ Χοροῦ τοῦ Ζαλόγγου. Ἀφορμὴ σὲ μεγάλες καὶ σχοινοτενεῖς συζητήσεις ἔδωσε ἡ προβολὴ στὴν τηλεόραση μιᾶς σειρᾶς σχετικῆς μὲ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821. Ἐκεῖ, ὑποστηρίχθηκε ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση εἶχε κίνητρα καὶ φορεῖς τελείως διαφορετικὰ ἀπὸ αὐτὰ ποὺ καθιερώθηκαν ἰδεαλιστικὰ καὶ δῆθεν ἀνιστόρητα. Μάλιστα, ἀφαιρέθηκε τὸ φωτοστέφανο τῆς ἠθικῆς ὑπεροχῆς τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι κατηγορήθηκαν ὡς σφαγεῖς τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἡ εἰκόνα αὐτὴ συμπληρώθηκε μὲ τὴν ἄρνηση τοῦ ἐθνοαπελευθερωτικοῦ χαρακτήρα τῆς Μικρασιατικῆς Ἐκστρατείας, ποὺ κατέληξε νὰ θεωρεῖται κατακτητικὸς πόλεμος.

Παράλληλα, σὲ ποικίλα δημοσιεύματα καὶ τηλεοπτικὲς ἐκπομπὲς ἐπιχειρήθηκε ὁ ἐξωραϊσμὸς καὶ ἡ ἐξιδανίκευση τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Ὑποστηρίχθηκε ὅτι ἡ διοικητικὴ αὐτὴ ἐπινόηση, τοῦ ἐπιδρομέα καὶ κατακτητῆ ἀπὸ τὴν Κεντρικὴ Ἀσία, εἶχε ἕναν προοδευτικὸ χαρακτήρα καὶ μάλιστα ὅτι τὸ ἑλληνικὸ ἔθνος ἀποτελοῦσε συστατικὸ στοιχεῖο της. Εἶναι, λοιπόν, ἡ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία ἕνα μὴ ἐχθρικὸ πολιτειακὸ σχῆμα, τοῦ ὁποίου οἱ Ἕλληνες ἀποτελοῦν συστατικὴ ὁμάδα. Οἱ Γενίτσαροι ἀναγορεύονται σὲ ἐκφραστὲς μιᾶς κοινωνικῆς κινητικότητας καὶ ἡ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία ἀναγεννιέται καὶ γίνεται τμῆμα τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας. Ἀντιθέτως, ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία ἀποσπᾶται ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ἱστορία καὶ κατηγορεῖται ὡς βάρβαρη καὶ ὀπισθοδρομική. Τέλος, ζητήθηκε ἡ κατάργηση τῆς διδασκαλίας τῶν Ἀρχαίων στὴ Μέση Ἐκπαίδευση καὶ ἡ μετατροπὴ τῆς διδασκαλίας τῶν Θρησκευτικῶν σὲ προαιρετική.

Ὅπως συνέβη μὲ τὴ ρομαντικὴ ἱστοριογραφία τοῦ 19ου αἰώνα, ὅταν οἱ ριζοσπάστες ἱστορικοὶ Ἐδουάρδος Γκίββων καὶ Γιάκομπ Φίλιπ Φαλμεράυερ δημιούργησαν σχολὲς ἀμφισβήτησης καὶ ἀντίστοιχης ἀντίδρασης, ἔτσι καὶ σήμερα οἱ ἀμφισβητήσεις τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ξεκινοῦν ἀπὸ συγκεκριμένα περιβάλλοντα τῶν ἐργαλειακῶν πανεπιστημιακῶν σπουδῶν στὶς ΗΠΑ καὶ ἀπὸ πραγματιστὲς ἱστορικοὺς ἐκφραστὲς τῆς Νέας Ἱστορίας ἀπὸ πανεπιστήμια τῆς εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου. Κατ' ἀρχήν, ἡ περιβόητη παγκοσμιοποίηση καὶ τὸ ἄνοιγμα τῶν παγκόσμιων ἀγορῶν ἐπιβάλλουν τὸν περιορισμὸ τῶν ἰσχυρῶν ἐθνικῶν συνειδήσεων καὶ ἐκείνων τῶν πολιτισμικῶν παραδόσεων ποὺ ἐνδέχεται νὰ ἀντιδράσουν στὴ δημιουργία ἑνὸς παγκόσμιου πολιτισμοῦ. Πολυπολιτισμικότητα εἶναι ἡ ἀξία καὶ ἡ ἀνάγκη ποὺ ἐπιβάλλεται. Ἡ μεταφορὰ τοῦ οἰκονομικοῦ κέντρου βάρους τοῦ παγκόσμιου συστήματος ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸ στὸν Εἰρηνικὸ Ὠκεανὸ εἶναι ἡ αἰτία τῆς ἀνάδυσης ἑνὸς νέου πολυπολικοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ κατ' ἀνάγκην πολυπολιτισμικός.

Τὸ πολυπολιτισμικὸ πρότυπο ἐπιδιώκει τὴ διάλυση τῆς μοναδικότητας τοῦ κλασσικοῦ κόσμου μέσα σὲ μία σειρὰ ἀπὸ πολλὲς ὑβριδικὲς πολιτισμικὲς ὑποενότητες καὶ σὲ ἕνα πολυφωνικὸ συνονθύλευμα ἀπὸ ἀνατολικὲς δοξασίες καὶ παραδόσεις. Θὰ πρέπει λοιπὸν νὰ ρωτήσουμε τὶ ἀπομένει ἀπὸ τὸν ἀγώνα κατὰ τῆς ἀμάθειας, τῆς δεισιδαιμονίας καὶ ποιὸς θὰ διαρρήξει τοὺς δεσμοὺς ποὺ συνεχῶς ὑφαίνουν τὸ ἄλογο καὶ τὸ παράλογο. Ἀγώνα, ποὺ ἀνέλαβε ὁ κλασσικισμὸς ὡς προϋπόθεση κάθε πολιτισμικῆς ἄνθισης καὶ κάθε οὐσιαστικῆς ἐκπαίδευσης, ἀλλὰ καὶ κάθε δημοκρατικῆς ἐξέλιξης, ἀφοῦ ἡ δημοκρατία σημαίνει κατ' ἀνάγκην καὶ παιδεία καὶ μάλιστα κλασσικὴ παιδεία.

Δημήτρης Μαυρίδης
Συγγραφέας

σβήτηση τῶν στοιχείων ποὺ συγκροτοῦν ἱστορικὰ τὸ ἑλληνικὸ ἔθνος, ἐνῶ «ἐθνομηδενισμὸς» εἶναι ἡ ἀπαξίωση τῶν ἠθικῶν στοιχείων ποὺ συγκροτοῦν τὴν ἑλληνικὴ ἱστορικὴ παρουσία.

Ἡ ἀντίληψη αὐτὴ μαζὶ μὲ τὴν ἱστορικὴ ἐμπειρία ἔχουν δημιουργήσει μία συνείδηση ποὺ κυριαρχεῖ στὴ λαϊκὴ φαντασία καὶ συγκροτεῖ μία πειστικὴ ἱστορικὴ καὶ ἠθικὴ εἰκόνα τῆς χώρας καὶ τοῦ λαοῦ της. Ἡ συνείδηση, ὅμως, αὐτὴ βάλλεται σήμερα ἀπὸ ὁμάδες διανοουμένων, οἱ ὁποῖοι τὴν θεωροῦν ἀνεπίτρεπτα ἑλληνοκεντρική, ὥστε νὰ δυσχεραίνει τὴν προσέγγιση πρὸς τὸν κόσμο καὶ νὰ ἀδικεῖ τοὺς ὅμορους λαούς. Κατηγορεῖται εὐθέως ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ὅτι ὑποκύπτει στὴ γοητεία τοῦ ἐθνικισμοῦ καὶ ὑποστηρίζεται ὅτι ἡ θεραπεία θὰ πρέπει νὰ βασισθεῖ στὸν ἐκσυγχρονισμὸ τῆς ἐκπαίδευσης καὶ στὴν ἰδεολογικὴ καθοδήγηση τῶν Μέσων Μαζικῆς Ἐνημέρωσης.

Ἂν θυμᾶμαι καλά, πρῶτα παρουσιάσθηκε μιὰ ἀμφισβήτηση σχετικὰ μὲ τὴ δημιουργία καὶ τὴ συνείδηση τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ὑποστηρίχθηκε ὅτι τὸ ἑλληνικὸ ἔθνος ἀποτελεῖ κατασκευὴ ποὺ ἀκολουθεῖ τὸν εὐρωπαϊκὸ Διαφωτισμό. Ὅτι ἀποτελεῖ μία φαντασιακὴ κοινότητα ποὺ συνδέεται μὲ τὴ δημιουργία τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους. Ἀγνοήθηκαν ἔτσι τὰ πλήθη τῶν παραδειγμάτων καὶ οἱ ἑλληνικοὶ αἰῶνες ποὺ ἀκολούθησαν «τὸ ὅμαιμον, τὸ ὁμόγλωσσον, τὸ ὁμότροπον», ποὺ ἤδη ἀπὸ τὸν 5ο αἰώνα π.Χ. ἐπικαλεῖται ὁ Ἡρόδοτος. Ἐπικράτησε κατόπιν ἡ συνήθεια τῆς ἄρνησης τῆς συνέχειας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, τὴν ὁποία κατὰ τὸν 19ο αἰώνα ὁ Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος ἀγωνίσθηκε μὲ τὴ συνθετικὴ «Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους» νὰ ἀποδείξει. Ἀφαιρέθηκε ἔτσι τὸ ἱστορικὸ βάθος, τὸ ὁποῖο πλαισιώνει καὶ συνοδεύει τὸ λόγιο, τὸ δομημένο καὶ τὸ φυσικὸ περιβάλλον τῆς χώρας μας. Μετά, ἀκολούθησε τὸ ζήτημα τῶν ταυτοτήτων καὶ τῆς ἀνα-

Ἐθνοαποδόμηση καὶ ἐθνομηδενισμὸς

Μὲ τοὺς καινοφανεῖς ὅρους «ἐθνοαποδόμηση» καὶ «ἐθνομηδενισμὸς» χαρακτηρίζουμε τὴν πλημμύρα τῶν ἀμφισβητήσεων καθιερωμένων δεδομένων τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ τῆς καθημερινῆς ἀντίληψης ποὺ ἔχουμε γιὰ τὴν πατρίδα μας. Πιὸ συγκεκριμένα, «ἐθνοαποδόμηση» εἶναι κάθε ἀμφι-

τὴν ἀγαπητικὴ σχέση. Ἔτσι, λοιπόν, ὁ Θεὸς ἐπεκτείνει τὴν Ἐκκλησία Του σ' αὐτὰ τὰ ὄντα ποὺ λέγονται ἄγγελοι, κι ἐκεῖ πλέον ἔχουμε τὸν κόσμο τῶν ἀγγέλων, τὴν Ἐκκλησία τῶν ἀγγέλων. Γι' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία ὀνομάζεται «Ἐκκλησία πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς». Κοιτάξτε αὐτὸ τὸ «πρωτοτόκων»! Εἶναι γνωστὸ ὅτι ὁ πρωτότοκος εἶναι πάντα ὁ πρῶτος, δευτερότοκος εἶναι ὁ δεύτερος, τριτότοκος εἶναι ὁ τρίτος. Πῶς, λοιπόν, εἶναι ὅλη ἡ Ἐκκλησία «Ἐκκλησία πρωτοτόκων»; «Ἐκκλησία πρωτοτόκων» σημαίνει ὅτι ὅλοι μέσα στὸ χῶρο τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἔχουν τὰ ἴδια προνόμια.

Ὅμως, στὴν ἐπέκταση τῆς Ἐκκλησίας στὴ γῆ ἔχει τὸν λόγο καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Εἶναι, ἑπομένως, ἡ πνευματολογικὴ διάσταση τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ ἐκφράζεται μὲ τὴν Πεντηκοστή. Συντελεστὲς εἶναι οἱ δύο Παράκλητοι: ὁ πρῶτος Παράκλητος, ὁ ἐνανθρωπήσας Υἱός, καὶ ὁ δεύτερος Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο, τὸ ὁποῖο ἦλθε στὴ γῆ, ὅταν ὁ Υἱὸς ἀνέβηκε στὸν Οὐρανό. Καὶ ἔκτοτε μένει σ' αὐτὴ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο, καὶ μένει, γιὰ νὰ τὴν ἁγιάζει. Χωρὶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο δὲν ὑπάρχει ἡ γνώση καὶ ἡ ἀποδοχὴ τῆς ταυτότητος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, χωρίς Αὐτὸ εἶναι ἀκατανόητη ἡ πνευματικὴ ζωή, ὅπως τὴν θέλει ὁ Πατὴρ καὶ τὴν ἐδίδαξε ὁ Υἱός. «Ἓν σῶμα καὶ ἓν Πνεῦμα». Ἕνα σῶμα, δηλαδὴ τοῦ Χριστοῦ. Ἕνα Πνεῦμα, δηλαδὴ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Αὐτὸ εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Εἶναι θεμελιωμένη στὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ποὺ διατηρεῖται ζωντανὸ καὶ αὐξανόμενο καὶ τελειούμενο ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, τὸ ὁποῖο μαζὶ μὲ τὸν Υἱό, προικίζει τὴν Ἐκκλησία μὲ τὰ δῶρα ποὺ φέρνει ἀπὸ τὸν Οὐρανό.

Τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς ἡ Ἐκκλησία φανερώθηκε ἔνδοξη καὶ τέλεια μέσα στὴν ἱστορία καὶ μέσα στὸν κόσμο. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἕναν μεγάλο σκοπό: πρέπει νὰ ἐκκλησιαστικοποιήσει τὸν κὸσμο, οἱ πιστοί πρέπει νὰ τελειωθοῦν «στὸ μέτρο τῆς ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ». Ἡ Ἐκκλησία μάλιστα πρέπει νὰ ζεῖ ἔντονα τὴν προσδοκία τῆς Δευτέρας τοῦ Χριστοῦ Παρουσίας, ὅπου καὶ θὰ γίνει ἡ ὁλοκλήρωσή της.

Καὶ κάτι ἀκόμη. «Ὅπου εἶναι τὸ Πνεῦμα τοῦ Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία» (Β΄ Κορ. 3,17). Ἀπελευθέρωση ἀπὸ κάποιον ἢ κάτι, ἐλευθερία γιὰ κάποιον ἢ γιὰ κάτι. Καὶ τὰ δύο εἶναι συνδεδεμένα μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖο εἶναι ἐλευθερία. Καὶ ἰδοὺ μερικὲς μορφές: α) ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὸ παρελθόν – μετάνοια, β) ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὸ πάθος τοῦ ἐγωκεντρισμοῦ – ἄσκηση καὶ θεραπεία, γ) ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὴν ἀδικία, τὴν φτώχεια καὶ ὅλα τὰ κοινωνικὰ δεινά, δ) ἀπελευθέρωση ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν φθορὰ καὶ τὸν θάνατο – κάτι γιὰ τὸ ὁποῖο σχεδὸν δὲν ὁμιλοῦμε, ε) ἐλευθερία νὰ ἀγαπᾶμε ἀκόμη καὶ τοὺς ἐχθρούς μας, νὰ ἐπιτρέπουμε στοὺς ἄλλους νὰ ὑπάρχουν καὶ νὰ δημιουργοῦν, παρὰ τὶς ὅποιες διαφορὲς καὶ ταυτότητες, καὶ τελικὰ ἐλευθερία νὰ θυσιαζόμαστε γιὰ τοὺς ἄλλους, ὅπως ὁ Κύριος ἔδωσε τὴ ζωή Του πάνω στὸν Σταυρό (Μητρ. Περγάμου Ἰωάννου, «Ἅγιον Πνεῦμα, μεταμόρφωσον καὶ ἁγίασον τὴν ζωήν μας», Ζ' Γενικὴ Συνέλευση τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, Καμπέρρα, Φεβρουάριος 1991, Κατερίνη 1992, σσ. 69-70).

Ἂν κάποτε μάθουμε τὶ εἶναι ἡ Ἐκκλησία, θὰ συγκλονιστοῦμε! Θὰ δοξάσουμε τὸν Ἅγιο Τριαδικὸ Θεό, ποὺ μᾶς συμπεριέλαβε στὴν κοινωνία Του, στὴν Ἐκκλησία Του! Θὰ αἰσθανόμαστε ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι κάτι ποὺ δὲν ἔχει καὶ τόση ἀξία. Ὅ,τιδήποτε δὲν εἶναι Ἐκκλησία θὰ μένει πάντα ξένο, πάντα κάτι δεύτερο, πάντα κάτι ποὺ δὲν θὰ σωθεῖ. «Ἐκκλησίας οὐδὲν ἴσον», λέει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος. Οὐρανὸς πολύφωτος ἡ Ἐκκλησία, ἀνεδείχθη ἅπαντας φωταγωγοῦσα τοὺς πιστούς• ἐν ᾧ ἑστῶτες κραυγάζομεν• τοῦτον τὸν οἶκον στερέωσον, Κύριε. Τὸ στερέωμα τῶν ἐπὶ σοὶ πεποιθότων στερέωσον, Κύριε, τὴν Ἐκκλησίαν, ἣν ἐκτήσω τῷ τιμίῳ σου Αἵματι.

Σινᾶ καὶ νὰ παραλάβει τὸν νόμο. Ὁ χρόνος ποὺ μεσολάβησε μεταξὺ τῆς διαβάσεως τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, δηλαδὴ τοῦ Πάσχα, (ποὺ σημαίνει διάβαση) μέχρι τὴν παραλαβὴ τοῦ νόμου ἀπὸ τὸν Μωϋσῆ στὸ ὄρος διήρκησε πενήντα ἡμέρες. Ἡ ἑορτὴ αὐτή, ἑπομένως, ὑπενθύμιζε –κι αὐτὸ ἦταν πολὺ σημαντικὸ– ὅτι παρέλαβαν ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Θεὸ τὸν νόμο, ποὺ ἔπρεπε νὰ τηροῦν. Ἐπιπλέον, ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς ἐρχόταν νὰ ὑπενθυμίσει στοὺς Ἑβραίους τὶς ἀναρίθμητες εὐεργεσίες τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ λαὸ τὸ δικό Του καὶ συνεπῶς ἀποτελοῦσε ἑορτὴ τῆς ἀποδόσεως εὐχαριστιῶν πρὸς τὸν Θεό.

Παρατηροῦμε ὅτι ἡ ἑορτὴ αὐτὴ τῆς Παλαιάς Διαθήκης ἀποτελεῖ τύπο, ἀντίτυπο, μιᾶς ἄλλης ἑορτῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἀποδεικνύεται τύπος μελλοντικῶν ἀγαθῶν, διότι πενήντα ἡμέρες μετὰ τὴν ἑορτὴ τοῦ χριστιανικοῦ Πάσχα, δηλαδὴ τὴν ἑορτὴ ποὺ ὁ Κύριος ἀναστήθηκε, ἔχουμε τὴν κάθοδο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἶναι δὲ ὁροθετικὲς αὐτὲς οἱ δύο ἑορτές, Πάσχα καὶ Πεντηκοστή. Ἀπὸ τὴ μία, διάβαση τῶν Ἑβραίων ἀπὸ τὴν Ἐρυθρὰ Θάλασσα –παραλαβὴ τοῦ νόμου κι ἀπόδοση εὐχαριστιῶν στὸ Θεό. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, Πάσχα-Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ – Πεντηκοστὴ – Κάθοδος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ φανέρωση τῆς Ἐκκλησίας στὸν κόσμο.

Ἡ ἡμέρα αὐτὴ τῆς Πεντηκοστῆς, ἡ «ἡμέρα τῶν νέων», δηλαδὴ ἡμέρα τῶν νέων καρπῶν, εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς στὸν χριστιανικὸ πλέον χῶρο τῆς νέας συγκομιδῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ἤδη μὲ τὸ πρῶτο κήρυγμα ποὺ ἔκανε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔδρεψε τρεῖς χιλιάδες ψυχὲς ἀπὸ τὸν ἀγρὸ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν δεύτερη μέρα δύο χιλιάδες ψυχές, πού πίστεψαν στὸ Θεανθρώπινο πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ χριστιανικὴ Πεντηκοστὴ εἶναι τὸ βαθὺ μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἀποκάλυψη αὐτοῦ τοῦ μυστηρίου ἔγινε μὲ τὴ φανέρωση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ ἕναν καταπληκτικὸ τρόπο. Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο ἔδειξε ἀκριβῶς αὐτὸ τὸ βαθὺ μυστήριο μὲ τὶς ἑξῆς δύο ἐνέργειές Του:

Πρῶτα-πρῶτα, ἐπικύρωσε τὴν ταυτότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δηλαδὴ ποιὸς ἦταν ἐκεῖνος ποὺ περπάτησε ἀνάμεσά τους. Ὅταν ὁ Κύριος μίλησε γιὰ τὴν ἀποστολή Του, «ἔγινε σχίσμα ἀνάμεσα στὸ λαό». Ὥστε ὁ Κύριος γίνεται αἰτία σχίσματος; Ναί. Ἄλλοι ἔλεγαν: «Αὐτὸς εἶναι ἐκ Θεοῦ!». Ἄλλοι ἔλεγαν: «Λαοπλάνος εἶναι!». Ὁ Χριστὸς εἶπε στοὺς μαθητές Του: «Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ Παράκλητος», δηλαδὴ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο, «ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ Πατρός», ποὺ ἐγὼ θὰ στείλω ἀπὸ τὸν Πάτερα, «τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας», τὸ ὁποῖο ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν Πατέρα, Αὐτὸς θὰ δώσει τὴν μαρτυρία ποιὸς εἶμαι. Ποιός «αὐτός»; Ὁ Παράκλητος. Ποιός Παράκλητος; Ὁ δεύτερος Παράκλητος, γιατὶ ὁ πρῶτος εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, εἶναι ὁ Υἱός.

Δεύτερον, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο φανέρωσε τὴν ἐπανίδρυση τῆς Ἐκκλησίας πάνω στὴ γῆ. Καὶ αὐτὴ ἡ φανέρωση ἔγινε μὲ μία σωρεία ἐκδηλώσεων, ὅπως μᾶς τὶς περιγράφει ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκὰς στὸ βιβλίο τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων.

Ἀλλά τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία; Ἡ Ἐκκλησία εἶναι συναΐδιος μὲ τὸν Θεό. Προσέξτε: «ἀΐδιος» θὰ πεῖ αὐτὸς ποὺ δὲν ἔχει ἀρχή, ἀλλὰ δὲν ἔχει καὶ τέλος. Ἡ διαφορὰ τῆς λέξεως «ἀΐδιος» ἀπὸ τὸ «αἰώνιος» εἶναι ὅτι ὁ «αἰώνιος» ἔχει ἀρχή, ἀλλὰ δὲν ἔχει τέλος. Ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι εἴτε τὸ θέλουμε εἴτε ὄχι εἴμαστε αἰώνιοι. Γιατί; Διότι δὲν ἔχουμε τέλος. Ἀλλὰ εἴχαμε ἀρχή. Ὁ Θεὸς ὅμως δὲν εἶναι ἁπλῶς αἰώνιος· καταχρηστικῶς λέμε τὸν Θεὸ αἰώνιο. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀΐδιος, δηλαδή χωρὶς ἀρχὴ καὶ χωρὶς τέλος.

Εἶναι ἰδιαίτερη τιμὴ γιὰ μᾶς ὅτι ἀνήκουμε στὴν Ἐκκλησία. Ὁ δὲ Θεὸς θέλοντας νὰ εκφράσει τὴν ἀγαπητική Του σχέση καὶ ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτό Του δημιουργεῖ τὸν ἀγγελικὸ κόσμο. Ἤθελε καὶ ἄλλα ὄντα νὰ χαροῦν αὐτὴ

Πεντηκοστὴν ἑορτάζομεν

Ἀρχιμανδρίτης
Βαρθολομαῖος Ἰατρίδης
Ἱεροκήρυκας τῆς Ἱ.Μ.
Μαρωνείας & Κομοτηνῆς

Ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς, ὅπως καὶ τὸ Πάσχα, προέρχεται ἀπὸ τὸν χῶρο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Πρόκειται γιὰ τὴν ἑορτὴ ποὺ ἑορταζόταν πενήντα ἡμέρες μετὰ τὸ ἑβραϊκὸ Πάσχα. Ὀνομαζόταν, ἐπίσης, καὶ «ἑορτὴ ἑβδομάδων», διότι ἔπρεπε νὰ τελεῖται ἑπτὰ ἑβδομάδες μετὰ τὸ Πάσχα. Μάλιστα, ὅπως μᾶς ἀναφέρει τὸ βιβλίο τῆς Ἐξόδου, ἐπειδὴ συνέπιπτε μὲ τὴν ἀρχὴ τοῦ θερισμοῦ τῶν σιτηρῶν, λεγόταν καὶ «ἑορτὴ θερισμοῦ πρωτογεννημάτων». Ἡ Ἔξοδος, τὸ Δευτερονόμιο καὶ οἱ Ἀριθμοὶ ἀναφέρουν τὴν ἑορτὴ καὶ ὡς «ἡμέρα τῶν νέων», διότι αὐτὴ τὴν ἡμέρα προσφέρονταν οἱ πρῶτοι ἄρτοι ἀπὸ τὴ νέα συγκομιδὴ τοῦ σιταριοῦ, τὰ λεγόμενα «πρωτόλεια».

Ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς ὑπενθύμιζε στοὺς Ἑβραίους τὸ μεγάλο γεγονὸς τῆς παραδόσεως τοῦ νόμου. Ὁ Θεὸς εἶχε ζητήσει νὰ καθαρθεῖ ὁ λαός, προκειμένου νὰ ἀνεβεῖ ὁ Μωϋσῆς στὸ ὄρος

εἰκόνα Θεοῦ. Καὶ συνεπῶς ὁ «ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου» ἀκόμη ἐπικυριαρχεῖ σὲ κάθε ἀνθρώπινη τραγωδία.

Ὅμως διδαχθήκαμε ἀπὸ τοὺς προγόνους μας ὅτι στὴν ἀνθρώπινη τραγωδία ὑπάρχει λύση. Εἶναι ἡ κάθαρση. Συνεπῶς καὶ σήμερα ὑπάρχει φάρμακο κατὰ τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τῆς φθορᾶς. Ὑπάρχει ἐλπίδα ζωντανή. Ἡ κατάστασή μας εἶναι ἀναστρέψιμη.

Ἡ ἀποψινὴ νύκτα εἶναι ἡ ἀπόδειξη καὶ ἡ γνήσια εὐκαιρία γιὰ τὸ νέο καὶ καθοριστικὸ ἄνοιγμά μας πρὸς τὴν κάθαρση καὶ τὸ ἀληθινὸ φῶς. Εἶναι προσκλητήριο ἀποδέσμευσης ἀπὸ κάθε εἴδους βιωτικὴ μέριμνα, ἡ ὁποία δὲν ἐξυπηρετεῖ τὸν στόχο τῆς προσωπικῆς μας ἀνάστασης ἀπὸ τὰ πάθη ποὺ μᾶς καθηλώνουν στὴν φθορὰ καὶ τὴν σήψη. Ὑπάρχει ἀνάμεσά μας ὁ ἀναστημένος Χριστός, «ἡ ζωή, ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια». Εἶναι ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας μας, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὀφείλουμε νὰ ζοῦμε καὶ νὰ ἀναπνέουμε.

Ἂς μείνουμε φιλοτίμως γιὰ νὰ Τὸν κοινωνήσουμε στὴν ἀναστάσιμη ἀγάπη Του, στὴν λειτουργική μας σύναξη. Καὶ στὴ συνέχεια ὡς κοινωνοὶ καὶ μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεώς Του, ἂς Τοῦ ἐπιτρέψουμε νὰ προετοιμάσει καὶ τὴν δική μας ἀνάσταση.

Μὲ διάπυρες εὐχὲς πρὸς τὸν ἀναστάντα Κύριον

Ὁ Μητροπολίτης
+ ὁ Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς
Παντελεήμων

Πάσχα 2014

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

Ἡ Ἐκκλησία καὶ φέτος στὴ σιγαλιὰ τῆς μεσονυκτικῆς της ἀτμόσφαιρας, στὸ ξέφωτο τοῦ ἡσυχαστικοῦ σαββατισμοῦ τοῦ νεκρωθέντος ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ Κυρίου μας διασαλπίζει μὲ δύο μόνο λέξεις τὸ μήνυμα μιᾶς μοναδικῆς καὶ ἀνεπανάληπτης νίκης μὲ οἰκουμενικὸ περιεχόμενο καὶ σωτηριολογικὲς διαστάσεις: «Χριστὸς Ἀνέστη!».

Διακηρύσσει, ἐν συνεχείᾳ, μὲ ἀδιατάρακτη βεβαιότητα μέσα ἀπὸ τὰ στόματα τῶν βαπτισμένων στὸν Χριστὸ παιδιῶν Της τὴν ἀποδοχὴ αὐτοῦ τοῦ νικητηρίου μηνύματος, ἐπίσης μὲ δύο λέξεις: «Ἀληθῶς Ἀνέστη!».

Προσκαλεῖ νὰ κατανοήσουμε «ἐν ἐλευθερίᾳ» μὲ ἐφόδιο τὴν καθαρή μας πίστη καὶ ὄχι τὸν ἐπιστημονικὸ ὀρθολογισμὸ ἐκεῖνο ποὺ σὲ κάθε ἐποχὴ θεωρεῖται «παραλήρημα» ἀπὸ τοὺς ἀρνητὲς τῆς θεανδρικῆς ὑποστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὅτι, δηλαδή, στὸ πρόσωπο τοῦ ἀναστάντος Κυρίου μας καταργήθηκε ὁριστικὰ καὶ ἀμετάκλητα ὁ ἔσχατος ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ θάνατος.

Καὶ ὅμως ἀδελφοί μου. Ἡ πραγματικότητα ποὺ βιώνουμε ὡς Γένος καὶ ὡς Ἔθνος δυστυχῶς δὲν ἀνταποκρίνεται στὸ ἀναστάσιμο περιεχόμενο τοῦ κηρύγματος τῆς Ἐκκλησίας. Πολλοὶ συνάνθρωποί μας ἀκόμη ἐπιλέγουν νὰ ἀναζητοῦν περιεχόμενο καὶ νόημα ζωῆς μὲ ψευδοεφόδια τὸν ἐγωϊσμὸ καὶ τὴν προσήλωση στὴν ἀτομικὴ ὑλικὴ τους εὐδαιμονία. Προσκολλημένοι στὴ διδασκαλία τῆς ἐπικούρειας φιλοσοφίας «φάγωμεν, πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν», ἀντιμετωπίζουν μὲ φαρισαϊκὴ σκληρότητα τὴν εἰκόνα τοῦ πτωχοῦ, ἀνέστιου, ἀσθενοῦς, διαφορετικοῦ σὲ πιστεύματα καὶ ἐπιλογὲς συνανθρώπου τους, μολονότι εἶναι πλάσμα καὶ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ & ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ • ΕΤΟΣ Α΄ • ΤΕΥΧΟΣ 2ο • ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2014

Περιοδικὸν

Παρρησία

Τριμηνιαία Ἔκδοσις
Οἰκοδομῆς καὶ Ἐνημερώσεως

Ἀπρίλιος – Ἰούνιος
ΕΤΟΣ Α΄ - ΤΕΥΧΟΣ 2ο

ΕΚΔΟΤΗΣ
Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης
Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς
κ.κ. Παντελεήμων

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
Ἱερὰ Μητρόπολις
Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς
Τηλ. 25310 22642
Fax: 25310 23439

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Ἰατρίδης
Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Ἀμπατζίδης
Γεώργιος Χρ. Τσιγάρας

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Χαρίλαος Μιχαλόπουλος

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ
Γιάννης Μενεσίδης

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ
ΔΕΚΤΑΙ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑΙ ΕΙΣΦΟΡΑΙ
ΑΡΘΡΑ-ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
Περιοδικὸν Παρρησία
Ἱερὰ Μητρόπολις
Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς
Τ.Θ. 306, Τ.Κ. 69100 Κομοτηνή

ΕΚΤΥΠΩΣΗ
Τυπογραφεῖον «Ἐπικοινωνία Α.Ε.»
Ἔναντι Πανεπιστημιουπόλεως
691 00 Κομοτηνὴ
Τηλ. 25310 81512, Fax: 25310 26027
E-mail: epikoinonia.ae@gmail.com

Περιεχόμενα

01.
«Πάσχα 2014»
Ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου
Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς
κ. Παντελεήμονος

03.
«Πεντηκοστὴν ἑορτάζομεν»
Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Ἰατρίδης

06.
«Ἐθνοαποδόμηση
καὶ ἐθνομηδενισμὸς»
Δημήτρης Μαυρίδης, Συγγραφέας

12.
«Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος
στὴν ἑλληνικὴ λαϊκὴ θρησκευτικότητα»
Μανώλης Γ. Βαρβούνης, Καθηγητὴς
τοῦ Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

16.
«Ἐκκλησιαστικὲς εἰδήσεις»
Ἐπιμέλεια: Διάκονος Νεκτάριος Δημητρόπουλος

Παρρησία

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ & ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ • ΕΤΟΣ Α΄ • ΤΕΥΧΟΣ 2ο • ΑΠΡΙΛΙΟΣ – ΙΟΥΝΙΟΣ 2014